

Leipomotyölaki ja sen soveltamisala

– surullinen esimerkki suomalaisesta työlainsäädännöstä

Varoitukseksi alkuun tämän kirjoituksen lukijoille: jos ette oikein pysy kärryillä siitä, mitä jäljempänä totean, niin älkää välittäkö, ei sitä voi oikein edes ymmärtää, niin erikoinen asia on kyseessä. Valitettavasti kyse kuitenkin on leipomoalan yrittäjiä, yrityksiä ja työntekijöitä koskevasta suomalaisesta työlainsäädännöstä. Epäilen, että edes ”itse lainsäätäjä” ei ymmärrä, mitä oikein on tullut aikoinaan säätäneeksi ja/tai kumonneeksi.

Uusi työaikalaki* tulee voimaan 1.1.2020, ja sillä korvataan vuonna 1996 voimaan tullut työaikalaki. Uuden työaikalain hallituksen esityksen (HE 158/2018) yleisperusteissa viitataan vielä tällä hetkellä voimassa olevaan, vuonna 1996 tulleeseen, työaikalakiin ja todetaan myös leipomotyölakiin liittyen lyhyesti seuraavaa: ”Tuolloin työaika-aikaa koskevat säännökset koottiin yhteen lakiin ja samassa yhteydessä kumottiin vanha työaikalaki, ... sekä leipomotyöaikalaki lukuun ottamatta sen 5 §:ää, joka koskee kello 22.00 ja 6.00 välisenä aikana tehdystä työstä maksettavaa korotettua palkkaa”, siis 100%:lla maksettavaa korotettua palkkaa. Muuta viittausta uudessa työaikalaisissa tai 179-sivuisessa hallituksen esityksessä ei sitten olekaan leipomotyölakiin**.

Vuonna 1996 voimaan tullessa työaikalain 46 §:ssä kohdassa ”Kumottavat säännökset” säädetään, että ”Tällä lailla kumotaan niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen seuraavat lait”...5) 9 päivänä kesäkuuta 1961 annettu leipomotyölaki (302/61) lukuun ottamatta 5§:ää, sellaisena kuin se on 5 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (916/93). Kyseisen lain hallituksen esityksessä (HE 34/1996) todetaan seuraavaa: ”Vaikka leipomotyölaki kumotaisiin, hallituksen tarkoituksena on, että voimaan jäävän 5 §:n soveltamisessa noudatetaan leipomotyölain soveltamisalaa”.

Suomalainen lainsäätäjä päätti siis

vuonna 1996 poistaa Leipomotyölaista yhtä (5 §:ää) pykälää lukuun ottamatta kaikki pykälät. Samalla poistettiin myös tuon lain soveltamisala***. Kyse on täytynyt olla poliittisesti motivoituneesta tarkoituksellisesta teosta, vahingosta ei voi olla kyse. Kun lainsäätäjä on tarkoituksellisesti poistanut laista siihen vuonna 1993 säätämänsä soveltamisalan, todellinen tarkoitus on kaikesti ollut, että poistettua soveltamisalaa ei enää noudateta. Eihän kukaan täysjärkinen poista laista soveltamisalaa, jos haluaa, että sitä noudatetaan. Tuolloisen hallituksen poliittisena tarkoituksena varmaankin oli, että palattaisiin noudattamaan vuonna 1961 säädettyä leipomotyölakia ja siinä olutta soveltamisalaa? Vai miksi soveltamisala poistettiin?

Perustavanlaatuinen juridinen kysymys on, mihin tahoihin voidaan soveltaa sellaista lakia, jossa ei ole lainkaan kerrottu, keitä tuo laki koskee ja keihin sitä tulee soveltaa? Ja riittääkö suomalaisessa oikeusjärjestelmässä lain soveltamiseksi pelkästään hallituksen esityksessä yhdellä virkkeellä epämääräisesti todettu hallituksen tarkoitus ja tahtotila, varsinkin kun samaisen

hallituksen ehdotuksesta on nimenomaan poistettu lain soveltamisala? Oma näemykseni on, kun laista on tarkoituksellisesti poistettu soveltamisala, ei ole enää olemassa tahoja, johon kyseistä lakipykälää voisi soveltaa. Poliittisesti tuo on kuitenkin suomalaisessa työmarkkinaelämässä mahdollon ajatus. Suomalaiseen työlainsäädäntöön ja sen tulkintaan sopii hyvin sanonta, että ”politiikka ratkaisee kaikki tärkeät asiat ja juridiikka soveltuu vain vähemmän tärkeisiin asioihin”. Leipomotyölaki ja siihen liittyvä 100%:lla korotettu palkka kuuluu tunnetusti ”tärkeisiin asioihin”. Viime kädessä suomalainen oikeuslaitos keksii tarvittaessa perustelut sille, keitä tuo yksittäinen lakipykälä koskee.

Työmarkkinajärjestöt ETL ja SEL ovat laittaneet asiasta Leipomoiden työntekijöitä koskevaan työehtosopimukseen**** oman informatiivisen maininnan. Siitä voidaan kaikesti päätellä, että ETL ja SEL katsovat, että kumotun leipomotyölain (916/93) soveltamisalaa tulee ko. järjestöjen näkemyksen mukaan edelleen noudattaa. Työmarkkinapoliittisesti, suurempien riitaisuusien välttämiseksi, tuo on ollut varmaan järkevä ratkaisu.

Leipomotyölaki erinäisine vaiheineen on valitettava esimerkki suomalaisen työlainsäädännön politisoituneesta tasosta. Sitä se näyttää olevan myös tänä päivänä, kun uutta työaikalakia laadittaessa kyseistä asiaa ei ole uskallettu edes käsitellä. Asia oli varmaankin poliittisesti liian arka. Lainsäätäjä näyttää vain toivovan, että työnantajat maksavat jatkossakin Leipomotyölain perusteella maksettavaa 100 %:lla korotettua palkkaa, kun ovat maksaneet sitä kiltisti tähänkin asti. Siis riippumatta siitä, onko siihen oikeasti lakiin perustuvaa velvoitetta olemassa.

Kaiken kaikkiaan on täysin käsittämätöntä, että Suomessa pitää vielä 2020-luvulla hakea Leipomotyölain perusteella maksettavalle 100%:lla korotetulle palkalle perustetta vuonna 1996 säädetyistä laista, jolla on kumottu, lain soveltamisalasta lähtien, laki vuodelta 1961 sellaisena kuin se on ollut voimassa vuonna 1993. Tuo ei pelkästään kuulosta suurelta vitsiltä, vaan sitä se on myös todellisuudessa.

Mika Väyrynen

* Lue lisää uudesta työaikalaisista s. 28

** Leipomotyölaki (302/1961) säädettiin vuonna 1961. Sitä on muutettu sekä vuonna 1983 lailla Laki leipomotyölain muuttamisesta (264/1983) että vuonna 1993 lailla Laki leipomotyölain muuttamisesta (916/1993). Vuonna 1996 Leipomotyölaki ”kumottiin”, mutta yksi pykälä jäi kuitenkin voimaan.

*** Lain soveltamisala kertoo sen, mihin asioihin taikka keihin henkilöihin tai organisaatioihin lakia sovelletaan.

**** Leipomoiden työntekijöitä koskevassa työehtosopimuksessa on omat, osittain Leipomotyölaista poikkeavat, säännökset siihen, milloin työntekijöille maksetaan 100 %:lla korotettua palkkaa.